

§. 4. določuje, da ima nova koncesija trajati do 31. decembra 1940., s tem dnevom preide vsa železnica, vsa poslopja, vsi vozovi itd. v last države, in sicer vse razun vozovja brezplačno, vozovje pa se plača po nepristranski ceni.

Reservni zaklad ostane družbi.

Železnica se mora državi prepustiti neobremenjena. Ako bi ne bili poravnani vsi dolgovi, izročiti ima družba v skupno oskrbovanje plačevalni zaklad, v katerega mora družba z 31. decembrom leta 1886. počenši plačevati iz svojih sredstev po 63.063 gold. 2 kr. v srebru in pa po 19.648 gold. 52 kr. v papirnatem denarji vsako leto.

(Konec prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Marijca je na lahko vstala in v sosednjo izbo odšla, kakor kaka senca. Spremilo jo je starčevo oko. Iz obraza, da-si otemnelega, vzcvetel je siven neznaten smehljaj, ko je starka godrnjala ná-nj. — Te nje opomnje, kar je podoba kazala, niso budile v njem nikakove jeze, nasmeh je pričal neizrečeno ljubezen in da dovoljuje, naj pripoveda, zakaj ga obsiplje z očitki. Poznalo se mi je, da sem oba zvedavo in zavzet poslušal, a ko je bil stari mojim očem odšlo devico spremil z očmi, potlej je meni spregovoril: „To je moja vnuka, hčerka sinova, ki ne živi več; narodila se je po smrti nesrečnega očeta, a tudi matere ni poznala nikoli. To, ker ni uživala materinega mleka, a morda zato, ker smo vsi vá-njo, v nesrečno siroto, dihali, — to utegne biti povod, da je vzgojila se, kar vidite, slabotno, da je, kakor kaka pajčevina, — da ni pravega zdravja v njej, ne prave moči. Da ni tako, kakor je, mislil bi, da je nam priprostim ljudem kako gospodsko dete podvrgel kedo. Ljubimo jo vendar-le, kakor zenico v oku, pa je tudi vredna te ljubezni. Potrpežljiva je in poslušna, a dasi ni kos navadnemu delu in trudu, razumna je v drugih rečeh tako, da ne moremo načuditi se jej. Zna molitve, ki nihče ni učil jih, in pesni, ki ni čula jih nikoli nikder. Pesen in molitva jo živi — in je, kar je povedala staruha, očit angelj Božji pod našo streho. Spominjaš se je in raduješ vsako trenotje, vsako trenotje tudi nas muči skrb: kakor je čudovito prikazala se med nami, da tudi tako čudovito, nenadoma izgine izmed nas!“

To je starček povedal o devici. Jaz sem v tem čutil, da v sosedni izbi ženski prižigati mnoge svečice pred obrazi, izba je naglo razsvetlila se, kakor kakova kapelica. Videl sem starko, da je stala in molila, tudi Marijco sem videl, da je iz početka stala, a kasneje zdaj pa zdaj pokleknila in s čelom dotikala se mrzlih tal. To je bilo češčenje po vshodnem obredu, a poprej nisem veroval, da je mogoče to izvrševati tako ljubkimi in spretnimi gibljaji. V tem vnanjem izrazu človeške ničevosti pred Bogom, v tej nekako nujni prošnji Božje usmiljenosti in varstva je bilo nekaj, kar je močno genilo mojo dušo. Le tako dobrotno bitje more brezi vsakoršne žrtve darovati se takemu bogočastju, ker traja predolgo časa, neprestano. Naposled je starka spustila leseno zaslombo. Videl sem, da svetloba v sosedni izbi gasne, in takoj je v njej vstala popolna tišina. Očito je bilo, da sta ženski legli spat. Moj gospodar je po dolgi zamišljenosti zdaj pa zdaj jel na uho vleči, ali morda uže pojemlje tuleča bura; časi je vstal in gledal skozi reže pa zamrzlih oknih, rad bi bil preveril se,

kaj se godí na dvorišči. Mene je zmogla prevelika utrujenost, o trdem snu me je zapustila samosvest, da nisem čul prav nič, kaj se godí okrog mene.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 23. febr. (*Predpust in post v političnih krogih.*) Dvakratno glasovanje v zbornici poslancev o kongru in o pristojbinski postavi prizadelo je vladi velike preglavice. Vzroki, zakaj se je zoper kongru pri zadnjem paragrafu izrekla večina, so znani. Šlo je za to, izvršitev one postave določiti, kakor je bilo namenjeno za leto 1886., ali pa, kakor je vlada nenadoma zahtevala, izvršiti jo še le v treh letih počenši z letom 1886. Večina zbornice izrekla se je za prvi način ne toliko zato, ker bi bila odločno proti drugemu načinu, ampak bolj zato, ker je bila vlada sploh kongru nasproti jako mrzla, in ker je v nasprotju s prejšnjimi dogovori in pa ne, da bi bila večina o novi premembi kaj poprašala, brezozirno skoraj zapovedajoča po ustih ministra Conrada zahtevala ono premembo. — Poslanci od večine, med temi tudi več slovenskih poslancev, glasovali so prav zato zoper predlog vladin, stavljen po dalmatinskem poslancu Klaiću, ker so hoteli s tem svoje nezaupanje skazati ministru Conradu.

Vse drugače vršile so se priprave za glasovanje o pristojbinski postavi. Levičarji pripravljali so se na odločen boj, zbrali so vse svoje ude, privezali so si sicer omahljive ude Coroninjevega kluba, katerih ni bilo težko pridobiti, ker so večidel premožni velikoposestniki, katerim bi bila postava pouzročila nekaj bremen. Veliko in odločilno svojo raketo pa so levičarji znali — prvič z uspehom — položiti med kmete Lichtensteinovega kluba.

Vse kaže na to, da je bil posredovalec ali orožje levičarjev pri tem delu zmiraj nezadovoljni divjak Lienbacher, ki ima pri nekaterih avstrijskih kmetih veliko veljave. — Kmet Ruf imel je sostavljen govor, zoper katerega se dá marsikaj ugovarjati, sploh pa bi mu bil lahko pritrdil vsak poslanec, ki je hotel glasovati za to, da se preide v nadrobno razpravo pristojbinske postave, toda nasvet, katerega je Ruf stavil, ni imel prave zveze z njegovim govorom. Ker predlog njegov — to se je videlo koj takrat — imel je namen, pristojbinsko postavo pokopati za zmiraj, vsem željam pa, katere je izrekel Ruf v govoru, bilo bi se moglo vstreči pri nadrobni razpravi s popravki, katerih je bila dolga vrsta uže pripravljena, katerih bi se bilo pa dalo vladi nekoliko še vsiliti.

Vrh tega pokazalo se je pri tej priliki, da knez Lichtenstein ali nima vpliva v svojem klubu ali pa ga je namenoma dal porabiti zoper vlado, kakor se čuje vse z ozirom na vedenje ministra Conrada pri posvetovanji in izvrševanji nove ljudske šolske postave. — Kakor je to navada junaških Mladočehov pri odločilnem glasovanji, storili so tudi to pot in se poskrili v svoje kote, da bi jim kasneje kdo ne mogel očitati, da so „tak“ ali „tak“ glasovali.

In tako zmagali so levičarji s pomočjo Lienbacherja in nekaterih kmetov zoper desnico in vlado z 25 glasovi.

S tem zrastel je levičarjem greben, in, ako bi mislili, da je taka večina sploh mogoča, kakoršna je bila pri tem glasovanji, uže bi začeli (kakor so skušali) ponujati miniterstva različnim svojim pristašem, pred vsem pa najbolj zaslužnemu za to njihovo zmago — Lienbacherju.

Zeló pomenljivo pri tem glasovanji je bilo pa to, da je najtesnejši pristaš Lienbacherjev tudi divjak na

njegovi strani in tudi izvoljen v Solnograškem, trd kmet Neumajer glasoval proti Rufovem predlogu.

Oboje glasovanje vršilo se je pred pustom in marsikdo, ki si je tedaj levičarjem vsedel na limanice, se uže kesa in pokoril se bo rad, ako mu bo v to dana prilika. — Vrisk levičarjev odprl je oči onim, ki niso hoteli več kot čin sam brez posledic, ki nikakor niso hoteli ravnati proti desnici in ne proti vladi sploh, ampak samo proti nekaterim trdotam postave in proti ministru Conradu.

Prvi nasledek zadnjega glasovanja bil je pred vsem jako suhoparen dnevni red daljnih dveh sej, v katerih so bili bolj zanimivi novi vladini predlogi, kakor pa predmeti obravnave; še daljna posledica bo pa skoraj gotovo ta, da se v tem zasedanju razun državnega proračuna ne bo rešilo veliko drugih pomenljivih predlogov. Najnevarnejša posledica za desnico pa bi bila, ako se pred razhodom zopet trdno ne sklene, ta, da bi stopila v nove volilne borbe razdvojena in oslABLJENA, in pa v negotovosti, kako se osnuje prihodna zborova večina. — Skoraj se sme trditi, da ravno pri sedanjih razmerah bo postala najpomembnejša oseba poslanca grofa Hohenwarta in pa ohranitev njegova v zbornici. — Kolikor danes moremo soditi, imamo tudi nado, da nam Hohenwart ostane. Vse pa kaže na to, da bode naloga njegova v prihodnjem zboru še večja in imenitnejša, kakor v sedanjem zboru. — Levičarji pa si uže danes lahko vzamejo eno seboj za prihodnji zbor: Ako je bilo sedaj med strankama zbornice nekaj omahljivih elementov, potisnili se bodo v prihodnji zbornici taki elementi zeló na levico, pa tudi v sredi vlade moral bo Taaffe ono osebo, katera je do sedaj zadržavala razvoj in okrepčavanje zborniške večine in edina bila povod razkrušitev desnice, kolikor jih je do sedaj prišlo na dan. Zato mirno pričakujemo boljše prihodnosti.

Iz Ljubljane. (Kamniška železnica.) Z Dunaja dohaja nam vesela novica, da namerava vlada uže te dni predložiti načrt postave o zgradbi krajne železnice iz Ljubljane v Kamnik državnemu zboru. Čujemo, da se ima železnica raztegniti skoz kamniško mesto do cesarske tovarne za smodnik, vsled tega postane zgradba nekoliko dražja, povikšati pa se ima primeroma tudi državna podpora. Kar pa je najbolj zdatno, je to, da je s tem podaljšanjem prav pomenljivo polajšana pot, da se ta železnica prej ali kasneje brez velikih zaprek more podaljšati v Savinsko dolino na Štajarskem.

— (Dr. Gogalove zapuščine spisi) bodo se, kakor čujemo, priobčili. Za sedaj prišli so na svetlo postni govori pokojnega ljubljanskega škofa, katere je govoril leta 1883. v stolni cerkvi ljubljanski.

— (Baron Ritmajer), ud upravnega odbora Lloydovega, posestnik lepe vile pri bleškem jezeru, umrl je dne 19. t. m. v Trstu v 64. letu svojega življenja.

— (Naslednik Rudigierov) na gornje-avstrijskem škofijskem sedeži, bo — kakor je sedaj uže gotovo — dr. Ernest Müller, 63 let star, rojen Moravan, kanonik nadškofijskega kapitola pri sv. Štefanu na Dunaji, vodja nadškofijskega seminarja, bivši profesor dunajskega vseučilišča itd. Novoimenovani škof je odločno konservativen mož, in gornjeavstrijska duhovščina s konservativnimi neduhovskimi krogi vred trdi, da z nobenim drugim novim škofom ne bi mogli biti bolj zadovoljni, kakor so z dr. Müllerjem. Po tem soditi bo tedaj gotovo novoimenovani linški škof vreden naslednik pokojnega škofa Rudigiera, in konservativna stranka na Gornjeavstrijskem bo gotovo še napredovala.

— (C. k. kmetijska družba kranjska) sklenila je v seji glavnega odbora dne 22. t. m., naprositi državnega poslanca dr. Poklukarja, da jo zastopa pri

shodu avstrijskih kmetovalcev, ki bode dne 23. in 24. marca na Dunaji.

— (Za vrejenje teka gorskih potokov) je naš deželni odbor vpeljal potrebne korake, da se s pomočjo c. k. vlade vpeljejo kmalu priprave, da svoj čas deželni zbor sklene dotične postave, po katerih se vredi konkurenca in izrekoma pripravi tudi pot, doseči potrebne državne podpore.

— (Svetična beseda v Alojzijevisči.) V manj kot enem letu se je posrečilo Alojznikom izvršiti dve slovesni besedi. S prvo, 9. junija 1884. leta, so osvedočili svoj izborni lojalni duh, časteč namreč zastopnika presvitlega cesarja v kranjski deželi, nenadomestljivega nam deželnega predsednika, preblag. gospoda barona Winklerja. V drugi pa jih je bila volja dokazati, kako so kot sinovi sv. cerkve naučeni počastovati najvišega cerkvenega načelnika v deželi, svojega novega knezoškofa, prevzvišenega g. dr. Jakoba Missio. In res, dosegli so te dni to prednost za-se, da je Alojzijevisče prvo bilo, ki je dostojno vednostno ter dostojno umetniško znalo ukloniti se vrhovnemu dušnemu pastirju, došlemu izmed sosednjih nam Slovencev — med nas, srčno mu udane sinove.

Beseda novemu knezškofu v čast, 12. t. m., bila je sijajna, ker najodličnejša gospoda vseh stanov je bila navzoča. Da omenimo le nekaterih, prišli so: knezškof sami, deželni predsednik bar. Winkler z gg. sinovoma, dvorni svetnik grof Chorinsky, deželni šolski nadzornik Smolej, vladni svetnik prof. dr. Valenta, okrajni glavar Mahkot, ces. svetnik Murnik, podžupan Petričič, prošt dr. Jarc, vodja bogoslovskim študijam kanonik dr. Klofutar, kanoniki: dr. žl. Pauker, Zamejic in Jeran, upokojena računski svetnik Lukman in stavbarski svetnik Potočnik, pridvorni zvonar Samasa, vladna tajnika vitez Schwarz in Pfefferer, štacijski načelnik Habit, dekan iz Kranja Mežnarec, ljubljanska duhovščina in mnogo nje iz oddaljene Notranjske in Dolenjske ter bližnje Gorenjske.

Pelo se je radi dostojanstvene pozornosti na vabljeni občinstvo v slovenskem in nemškem jeziku. Igrala pa se je na slovensko prestavljena kardinal Wisemanova drama „Skriti biser“. Menda je ta najizborneja vseh verskih iger in radi notranje tehtnosti tako težavna, da skoraj gotovo ni šlo težavneje do sedaj čez slovenski oder. A ne samo, da so se Alojzniki na um naučili te težke tvarine tako izborni, da jim ni trebalo šepetalca, ampak tudi igrali so od prvega do zadnjega izborni. Pred vsem pa nam je omeniti dečka Karina (tretješolec Vid Hribar), skritega berača na očetovem domu, sv. Aleksija (četrtošolec Gregorij Pečijak) in sila mužno ulogo imajočega patricija Evfemijana (šestošolec Fran Ušeničnik).

Spričalo je Alojzijevisče zopet ta večer, da se s ponosom sme domovina ozirati na ta zavod, ki je izročen umnemu duhu preč. g. konzistorijalnega svetnika, prof. Toma Zupana. Občudujemo moža, ki s tem taktom in s to neupognjeno doslednostjo izvršuje svoj najtežji poklic, kar jih je ta čas izročenih kateremu si bodi duhovnu v domači škofiji.

Ker se pa iz „Pozdrava“ (govoril osmošolec Ivan Oštir) uvidi ves smoter te slavnostne veselice, naj ga podamo tu v njego popolnem obsegu:

Premilostni gospod knezškof!

Visokorodni gospod deželni predsednik!

Velečastiti in blagorodni gospodje!

Slavili smo pred 8 meseci v teh prostorih Vas, visokorodnega gospoda, cesarjevega namestnika, dobrotno navzočega tudi danes. — Hoteli smo takrat pokazati, kako smo naučeni klanjati se prvemu svetnemu oblastniku v deželi.

Med tem časom nam je Božija dobrota odločila Vašo Prevzvišenost za knežškofa kranjski deželi. In danes nam je dovoljeno v Vas, srčno pozdravljenem novem knežškofu, počastiti prvega cerkvenega dostojanstvenika našega domovja.

Kako pa naj bi razveselili Premilostnega ta večer?

V zgodovino smo segli nazaj. — Učenec ste, Prevzvišeni, po odločbi očetovsko Vas ljubečega knežškofa, grofa Attemsa, zapustili kedaj domovino. A ni Vam takrat igrala solza v očesu! — Saj je bila to navdušena pot v srce krščanstva, tje v večni Rim, kjer ste v vednostih in čednostih izobrazovali se 6 dolgih let. Tam mašnik postali ste, Premilostni, opravili Bogu prvi presveti dar v krščanstva največi Marijini cerkvi, Santa Maria Maggiore.

Tje, kjer ste, Prevzvišeni, preživeli najlepše dni svoje mladosti in kjer ste praznovali življenja najveseleji dan — tje v sveto mesto smo se toraj namenili Vas, Premilostni, voditi danes v duhu še enkrat.

Popeljemo Vas, Prevzvišeni, na aventinski grič, kjer se dviga sv. Aleksija svitla cerkev in v njeni bližini cerkev sv. Sabine. Po dneva vročem delu ste, mladenič, hiteli si odpočit v aventinskega griča hladni vzduh. Vživali ste, Premilostni, od tu čez rimsko mesto rajski razgled. — A ubežalo Vam je od tod časih oko tje čez vatikansko cerkev, čez papežovo palačo naprej, tje čez hrib Janikul in v mislih še dalje čez deveto višavo — tu sem k nam, do ljubih goric svoje domačije. — In ko bi se bil Prevzvišenemu takrat odprl ves razgled v sijajno prihodnost, ugledali bi se bili za preteklih 20 let škofa med svojim ljudstvom, tu v Ljubljani na starodavni stolici sv. Maksima.

V današnji igri „Skriti biser“ želimo zato Prevzvišenemu buditi takih zlatih mladostnih spominov.

Res je, da bi ta Wisemanov umotvor dostojno preodečevati mogle le umetniške moči. — Mi to nismo in ne moremo biti. — A, kar smo si dragocenih zrn nabrali učeč se te drame: to si hočemo ohraniti v svojih srcih življenja ves čas. V svojem življenju spolnovati hočemo te vekovite krščanske vzore. Prav to pa bo, upamo, največe slavlilo, s kojim svojega milega knežškofa hočemo počastovati ne samo danes, ampak kot mašniki kedaj ognjevito delujoč za našega ljudstva vsestranski blagor.

— (Umrl je gosp. J. Janesch), posestnik tovarne za usnje, minulo soboto ponoči v starosti 68 let.

— (Razglas.) Odbor Matice Slovenske oddaje službo društvenega tajnika za tri leta proti pogodbi. Matični tajnik mora biti nje družabnik. Njegova plača je šeststo goldinarjev na leto, njegov redni posel pa je navedeno določen v §. 35 društvenega pravilnega reda. Prošnje za to službo z dokazili s sposobnosti je do 10. dne prihodnjega meseca marcija poslati prvosledstvu Matice Slovenske v Ljubljani.

V Ljubljani dne 20. svečana 1885.

Peter Grasselli,
Matiče Slovenske prvoslednik.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesarju poklonili so se v ponedeljek tudi zbrani škofje in škofovski zastopniki. Navzoč je bil razun družih ljubljanski knezoškof Misija, goriški nadškof Zorn, namesto tržaškega pa kapiteljski dekan dr. Sust, vseh skupaj jih je 32, med njimi trije kardinali. Za danes povabljeni so k obedu pri cesarji, v nedeljo obedovali so pri kardinalu Gangelbauerju, v ponedeljek pri papeževem nunciji. — O sklepih, katere so sklenili škofje pri svojem sedanjem posvetovanju, se čuje iz ver-

jetnih virov, da so se gledé kongrue vstopili po vsem na stališče vladino, izrekajo se zadovoljne tudi s tem ne še zadostnem zboljšanjem gmotnega stanja duhovnikov in pritrjujejo tudi vladinemu zahtevanju, da se zboljšanje vpelje polagoma v treh letih.

Gledé verskih zakladov hočejo škofje dogovoriti neko izjavo, katero oddajo v gosposki zbornici, da varujejo stališče o pravicah cerkve oskrbovati te zaklade.

Včeraj imela je gosposka zbornica sejo, v kateri so izrekli obljubo novoimenovani škofje, izrekoma ljubljanski in poreški.

Ponedeljek zvečer odpeljala sta se po določenem redu cesarjevič Rudolf in nadvojvodica Štefanija z Dunaja v Pulj, od kodar se podasta za mesec dni v Korfu, Atene in druge kraje medzemeljskega morja. Pred odhodom poslovila sta se še podnevi pri cesarju, cesarici in nadvojvodih. — Cesarica sama odpotuje v četrtek v Amsterdam.

Budgetni odsek končal je svoje delo in poročevalec dr. Matuš izdelal je svoje poročilo tako, da se je uže pretekli ponedeljek razdelilo med poslance.

Po tem poročilu znašala je po predlogu vladinem potrebščina 519,893.166 gold.
dohodki 504,816.961 „

primanjkljaj tedaj . . . 15,076.205 gold.

Budgetni odsek sklenil je proračun, da znaša potrebščina 519,881.375 gold.
zaloga 504,810.713 „

primanjkljaj pa . . . 15,070.662 gold.

Zvedeti pa prav gospodarski primanjkljaj, odšteti je od te svote:

a) stroške za zgradbo železnic z . . . 13,005.000 gld.

b) izredne železniške zgradbe v Galiciji 370.000 „

c) stroške za monumentalne zgradbe 1,005.000 „

skupaj 14,380.000 „

tako, da pravi gospodarski primanj-

kljaj znaša samo 690.662 gold.

ali, ako se temu prištejejo tudi še izredni dohodki deželnih doneskov za železnice z 273.000 gold. in dohodek Plzen-Klatovske železnice z 907.828 gold., gospodarski primanjkljaj v skupni svoti 1,871.490 gold.

Kakor so sicer te številke ugodne, vendar pa izreka poročevalec mnenje, da se tudi za naprej ne bo moč izogibati nekaterih večih gospodarskih stroškov izrekoma za splošno vrejenje teka rek in zato ne bo mogoče ravnotežja v državnem gospodarstvu doseči, ako se ne sprejmejo še nekatere davkovske postave v pomnoženje državnih dohodkov. — Razprava o državnem proračunu ima se pričeti jutri v četrtek, seje vrstile se bodo po tem dan za dnevom, potem bi se imele rešiti še druge manje stvari, severna železnica, postave zoper anarhiste, volilnega reda premembe gledé unanjih dunajskih predmestij in gledé Moravske in še nekaj železniških predlogov.

Ogerska. — Zbornica poslancev sklenila je skoraj z dvema tretjinama glasov predlog o preustrojni gosposke zbornice sprejeti za podlago nadrobne razprave. — Živo gibanje videti je v vladinih in poslaniških krogih zoper sklenjeno povikšanje carine na žito na Nemškem in na Francoskem. Ogerski trgovski minister podal se je zato na Dunaj, kjer je bil pri cesarji in se potem posvetoval z avstrijskim trgovskim in denarskim ministrom, in čuje se, da so se dogovorili, kako in s čem